

N:o 5.

Ank. till Riksd. kansli den 5 april 1902, kl. 11 f. m.

Första Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1, med anledning af en af herr E. O. V. Wavrinsky väckt motion angående offentliga revisorer.

Med anledning af en inom Andra Kammaren af herr Wavrinsky väckt motion har för sin del Andra Kammaren i enlighet med hemställan af sitt fjerde tillfälliga utskott beslutat: »att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, det täcktes Kongl. Maj:t låta utreda, huruvida en kår af fullt utbildade revisorer må anses behöflig, och i så fall hvilka åtgärder må vara erforderliga för att bereda denna kår en lagligen erkänd, med ansvar förenad ställning, samt derefter för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill utredningen må kunna föranleda.»

Sedan detta beslut blifvit Första Kammaren delgifvet, har denna hänvisat ärendet till sitt tillfälliga utskott n:o 1.

Andra Kammarans utskotts yttrande i ärendet är af följande lydelse:

»Behovvet af en legaliserad kår af fullt utbildade, sjelfständiga revisorer gjorde sig med hvarje år allt mera gällande på snart sagdt alla områden af det offentliga lifvet. För detta ändamål hade för två år sedan Svenska Revisor-samfundet bildats, men då detta ej lyckats erhålla sökt statsunderstöd, hade det föga utsigter att kunna verka för utbildning af sakkunniga och sjelfständiga revisorer.

»I England med dess kraftiga affärlif vore en sådan institution som den ofvan föreslagna införd. Skulle ej i vårt land något kunna göras för att möta det växande behovvet af fullt utbildade revisorer?

»Motionären hade redan vid 1901 års riksdag hemställt om en utredning i nämnda syfte. Framställningen biträdades i hufvudsakliga delar af Andra Kammarans tillfälliga utskott n:o 4, och kammaren godkände

Bih. till Riksd. Prot. 1902. 8 Saml. 2 Afd. 1 Band. 5 Häft. (N:o 5). 1

utskottets utlåtande, men Första Kammarens tillfälliga utskott n:o 2 afstyrkte på nedan anförda skäl förslaget, och kammaren beslöt i enlighet dermed.

»Mången ryggade tillbaka, säger motionären vidare, emedan man föreställde sig, att det vore fråga om afsevärda kostnader. Men hvad motionären begärde kunde realiserats både lätt och billigt. Vid af staten understödda och *kontrollerade* handelsskolor kunde inrättas en öfverbyggnad, en särskild klass för utbildning af revisorer, till hvilken de elever, som genomgått sådan handelsskola, egde tillträde, *sedan de viss tid varit i tjänst* och utöfvat praktisk verksamhet hos någon legaliserad revisor eller vid revisionsbyrå. Efter aflagd examen borde dessa elever, i den mån behovet påkallade, nämnas till offentliga revisorer med en ställning exempelvis motsvarande 'notarius publicus' eller våra landsfiskalers. De skulle, som redan 1895 i Andra Kammaren påvisades, kunna komma till vidsträckt användning, och skulle själfdeklaration blifva påbjuden, blefve sannolikt behovet af offentliga revisorer verkligt trängande.

»Yrkesrevisorer och bokförare hade hittills i vårt land intagit en mycket underordnad social ställning. Motionären redogör derefter för orsakerna till detta förhållande.

»Olägenheterna af ett sådant system hade visat sig. Den större affärsmannen, som måste egna sin kraft åt skötseln af affären i sin helhet, försummade kontrollen öfver den viktiga bokföringen och blefve bestulen; inom banker och bolag försnillades medel, och tillgreppen doldes genom förfalskning af räkenskaperna o. s. v.

»Motionären såge intet annat verkligt ingripande botemedel mot dessa missförhållanden än bildandet af ett fast organiseradt och legaliseradt revisorsstånd.

»Den af motionären ofvan nämnda motionen, n:o 2, vid 1901 års riksdag hade vidlyftigare motivering och vidsträcktare syfte. I densamma hemställes, »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utreda, huru genom närmare lagstadgad bokföring samt genom revision och kontroll af såväl allmänna som eventuellt enskilda räkenskaper större trygghet mot oredlighet må kunna vinnas, och särskildt, huruvida icke för revisorer och kontrollanter inom vissa gränser närmare föreskrifter för deras tjänsteutöfning böra lemnas och särskilda kvalifikationer stadgas, samt för Riksdagen framlägga förslag i ämnet.»

»I år har motionären, såsom det synes utskottet, med rätta delat denna motion i två, af hvilka den här icke föreliggande, n:o 2, handlar

om utsträckning af genom kongl. förordningen 4 maj 1855 (jfr strafflagen kap. 23 §§ 1, 3 och 4) stadgad bokföringsskyldighet. Denna senare motion har utskottet på anförda skäl ansett sig böra till Andra Kammaren återlemna.

»Utskottet har redan under fjorårets riksdag i sitt utlåtande (n:o 17) anført de skäl, som synes tala för bifall i hufvudsak till motionärens förslag, och nöjer sig utskottet därför nu med att hänvisa till samma utlåtande.

»Första Kammarens utskott n:o 2 hade deremot en annan uppfattning: Tillgång till kvalificerade revisorer skulle, likasom den ifrågasatta vidgningen af gränserna för bokföringsskyldighet, vara föga verksam mot oredlighet, och från statens sida kunde väl mot i motionen åsyftade brott knappast vidtagas andra åtgärder än bestraffning enligt lag. Ej heller kunde med fullt fog påstås, att kvalificerade revisorer saknades för kontroll å statsverkets uppbördsmän och redogörare. Att absolut förebygga alla oegentligheter läge naturligtvis utom möjlighetens gräns. Tillgång, öfver den nu befintliga, till kvalificerade revisorer skulle sålunda afse behofvet för kommuner, bolag eller föreningar och enskilde, men verkan af ökad tillgång derå blefve väl knappast tillfyllestgörande utan någorlunda bestämda föreskrifter om regelbunden, obligatorisk användning af desamma. Med fullt fog syntes dock det af Andra Kammaren gillade utlåtandet anse sådana bestämmelser olämpliga. Resultatet af kvalificerade revisorers verksamhet, af oförmodade inventeringar och dylikt komme väl ock i hufvudsak att inskränkas till någon minskning i förluster på otillförlitliga redogörare, således vara af rent ekonomisk art. Denna omständighet syntes till åtgärder för lämpliga revisorers anskaffande eller utbildande mana speciellt dem, som vore i behof af och med fördel kunde tillgodogöra sig deras biträde, och det syntes således i hufvudsak vara icke staten, utan kommuner, bolag och enskilde, som initiativet tillkomme.

»Första Kammarens utskott n:o 2 påpekar derefter tillvaron af de äfven af motionären omnämnda »*Aktiebolaget Sveriges Allmänna Revisionsbyrå*» och det efter engelsk förebild inrättade »*Svenska Revisor-samfundet*», båda utgörande sammanslutningar, hvilka, tidsenligt utvecklade och rätt skötta, i den mån de blefve kända och gjorde sig förtjenta af förtroende, nog skulle, jemte andra möjligen uppstående föreningar af samma art, fylla behofvet. Visade erfarenheten, att på detta sätt tillkomna revisorer, för att fullt motsvara fordringarna eller för att finna användning vid rättskipningen, måste vara edsvurna eller officiellt erkända, då, men ej förr, kunde det förefinnas skäl att öfverväga, huruvida och på hvad sätt statens ingripande kunde varda lämpligt eller nödvändigt, och fråga derom skulle kunna af föreningarna sjelfva väckas genom ansökan hos Konungen med bifogande

af tillräckligt material för frågans bedömande, som antagligen nu skulle saknas.

»Mot vissa delar af denna motivering anfördes reservation af ordföranden och en ledamot i Första Kammarens meranämnda utskott. Och motiveringen synes ej heller i allo bindande.

»För det första borde väl äfven i detta fall gälla satsen »bättre förekomma än förekommas». Den utgift, i alla händelser jemförelsevis ringa, som från statens sida kunde erfordras för legaliserande af en revisorskår i den omfattning, som utskottet vid fjorårets riksdag föreslog, torde rikligen varda ersatt, äfven om endast en bråkdel af de många oegentligheter, som nu tidt och ofta komma i dagen, kunna på antydda sätt förebyggas.

»Vidare må det väl ligga någon motsägelse deri, att Första Kammarens utskott *å ena sidan* anser, att kommuner, bolag och enskilde skulle, på ej närmare angifvet sätt, taga initiativet till bildande af en kvalificerad och legaliserad revisorskår, men *å andra sidan* säger, att de i detta syfte redan bildade samfund äro tillräckliga, under förutsättning att de rätt skötas och utvecklas.

»För öfrigt har ju det ena af de åsyftade samfunden, Svenska Revisorsamfundet på sätt, som meranämnda utskott antyder, redan vändt sig till Konungen med ansökan om understöd, men utan framgång, och har sålunda, såsom motionären anför, i saknad af uppmuntran för sitt allmännyttiga sträfvande, mycket ringa utsigter att kunna verka för utbildning af sakkunniga och sjelfständiga revisorer. Det är ju slutligen endast här fråga om en utredning, hvilken Kongl. Maj:t torde ega mycket bättre medel att låta verkställa än hvarje, om än så sakkunnigt, enskildt samfund. Dessutom hafva i de stora kultur- och affärsländerna, England, Tyskland och Frankrike, åtgärder i motionens syftning blifvit vidtagna.

»I enlighet med hvad utskottet i fjorårets utlåtande framhöll, anser det fortfarande, att någon *förpligtelse*, vare sig för kommuner, bolag eller föreningar, att anlita legaliserade revisorer ej bör, åtminstone tills vidare, förefinnas. Och vill utskottet äfven nu uttryckligen betona, att det anser, att för ifrågavarande revisorers utbildning ej må krävas något särskildt, af staten upprättadt och underhållet institut, utan att denna utbildning torde kunna vinnas vid redan befintliga, af staten understödda handelsläroverk.»

Första Kammarens första tillfälliga utskott anser för sin del det svårigen kunna bestridas, att någorlunda tillräcklig tillgång på i bokföring

kunnige och erfarne revisorer redan finnes; men om yrkesrevisorer icke desto mindre ej så mycket anlitas, som man skulle kunna vänta, torde detta enligt utskottets mening i ej ringa mån bero på fruktan, att nu tillgängliga sådane för konkurrerande bolag och föreningar, med hvilka de stå eller åtminstone stått i förbindelse, kunna yppa under revideringen gjorda rön och iakttagelser beträffande tillverknings- och afsättningsförhållanden, som böra för konkurrenter hemlighållas. Det synes därför utskottet sannolikt, att, om tillgång äfven funnes på legaliserade och edsvurne revisorer, desamme i åtskilliga och kanske många fall skulle komma att föredragas framför nu tillgängliga yrkesrevisorer, och anledning kan således nog sägas i viss mån förefinnas för inrättande af en kår af officiella revisorer, som mot tjenstemanna-ansvar skulle vara skyldige att hemlighålla hvad de med hänsyn till konkurrens olika bolag eller personer emellan under sin revideringsverksamhet kommit under fund med. Utskottet håller emellertid icke desto mindre före, att nämnda anledning näppeligen är tillräcklig för att ensam för sig utgöra fullgiltigt skäl för staten att påkosta anskaffandet af en särskild kår af legaliserade revisorer. Detta blefve enligt utskottets åsigt först händelsen, om lagen medgäfvade en viss minoritet i bolag eller förening rätt att fordra, det en legaliserad revisor skulle i revisionen af bolagets eller föreningens räkenskaper och förvaltning delta. Då nu en skrifvelse till Kongl. Maj:t i syfte bland annat att just åstadkomma en dylik lagbestämmelse redan blifvit i en likaledes af herr Wavrinsky inom Andra Kammarerna väckt och till lagutskottet remitterad motion, n:o 22, föreslagen, anser utskottet, att, om Riksdagen skulle finna anledning att i någon mån biträda sist nämnda motion, skäl vore, att förberedande utredning vidtoges för inrättande af en kår af legaliserade revisorer.

För den händelse, att Riksdagen kommer att i någon mån visa sig gilla syftet med herr Wavrinskys i Andra Kammarerna väckta motion n:o 22, får således utskottet hemställa,

att Första Kammarerna måtte biträda Andra Kammarernas i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 4 april 1902.

På utskottets vägnar:

RICH. ÅKERMAN.